

Ob sto letnici rojstva dr. Miha Potočnika

✍ Franci Ekar

Dr. Miha Potočnik, rojen 29. septembra 1907 na Belci v Zgornjesavski dolini, sodi med legende slovenskega planinstva. Njegova planinska pot se je pričela, ko je bil dijak na kranjski gimnaziji, na katero se je vedno spominjal s prijaznostjo in veseljem. Tam so bili tudi planinsko znani profesorji, med njimi Franc Zupan, ožji sorodnik dr. Franceta Prešerna, drugi dolgoletni načelnik kranjske planinske podružnice in graditelj Prešernove kočice na Stolu. Josip Tomišek, dolgoletni urednik Planinskega vestnika, je prav tako služboval na kranjski gimnaziji. In če še upoštevamo, da je Miha Potočnik zašel na to gimnazijo po zaslugi Jakoba Aljaža, ni moglo biti drugače, kot da je okolje, v katerem se je družil s planinci tolikšnega formata, mladeniča navdušilo za planinstvo. Ničkolikokrat je pripovedoval o vzponih na kranjski Storžič, Šmarno goro, Grintovec, Jošta. Na Joštu je bila do druge svetovne vojne ena najprivlačnejših točk slovenskega planinstva, kjer se je zbiral skoraj ves planinski akademski intelekt, tam pa je kaplanoval tudi veliki planinec, pisatelj, pesnik in soustanovitelj kranjske podružnice Fran Saleški Finžgar.

V aktivno plezalstvo, alpinizem, med skalaše je zašel v tridesetih letih, še posebej ko je leta 1933 dokončal pravne študije na ljubljanski univerzi. V letih od 1927 do 1940 je s tovariši preplezal kar 29 prvenstvenih smeri v naših Julijcih. Zlepa ni bilo nedelje brez plezalskega načrta in z leti se je nabrala zbirka pomembnih vzponov, s kakršno se pri nas le redkokdo postavlja. »Bili so to veseli in razigrani časi,« je napisal v enem od svojih spisov. Ne le to, bili so uspešni in pomembni časi za naše planinstvo, ki se je šele z dr. Jugom začelo uveljavljati tudi v plezalstvu in tako tekmovali s tujci tudi v naših stenah. Miha je hodil na čelu tega zmagoslavnega pohoda, saj je bil dolga leta v vodstvu jeniške Skale. Vrednote alpinizma je popolnoma dojel predvsem v družbi s Stankom Tomiškom in Jožem Čopom (te trojice se je zaradi zlatih znakov PZS oprijelo ime »zlata naveza«) pa tudi z dr. Klementom Jugom, ki se je v tistem času najbolj zavzemal, da bi slovenski alpinisti preplezali kar največ smeri v stenah slovenskih gora ter da bi končno osvojili »zgorjnjo težavno stopnjo« plezanja. Žal se je zgodilo, da je bil Miha Potočnik, že takrat gorski reševalec,

Leta 1967 je Miha Potočnik vodil v Pamir alpinistično slovensko odpravo na Pik Lenin. Na 6000 metrih je moral zaradi žuljev, ki so mu jih povzročili novi čevlji, prekiniti vzpon. V okolici baznega tabora se je z velikim veseljem srečeval z domačini Uzbeki.

Slovenska alpinistična odprava Kavkaz 1963. Miha Potočnik se je najbolj dobro počutil med alpinisti. Na sliki: Milan Valant, Peter Ščetinin, Jože Žvokelj, Peter Keše, Ljubo Juvan, Franci Ekar, ruski instruktor športa, Lojze Šteblaj, Ante Mahkota, Miha Potočnik - vodja odprave, Peter Jamnik in ruski vodja tabora.

tudi v reševalni ekipi, ki je našla truplo Klementa Juga, ko ni preživel padca v zahodnem delu Triglavske stene.

V drugi svetovni vojni se je dr. Miha Potočnik kot zaveden Slovenec znašel na seznamu za okupatorja nevarnih oseb, zato je bil zaprt in interniran v taborišču Dachau; srečno se je rešil tudi po zaslugi dr. Juliusa Kugyja, ki je posredoval za skupino Slovencev alpinistov, interniranih v Dachau, v kateri je bil tudi dr. Miha Potočnik. Ko se je duševno in telesno izmučen vrnil, je kljub temu odšel med partizane, v slovensko narodnoosvobodilno vojsko, ter proti koncu vojne »po čudežu« in sreči preživel zadnjo hajko na Poreznu.

V povojnih letih t. i. obnove slovenskega planinstva ga je iskanje novih imen pri oblikovanju in reorganizaciji Slovenskega planinskega društva nekako obšlo. Vse je moralo biti urejeno na novo. Ko se je v letu 1948 končno vse precej umirilo, je nekdanjo vlogo SPD prevzela Planinska zveza Slovenije in iz podružnic so nastala planinska društva. Dr. Miha Potočnik je bil na prvi skupščini PZS izvoljen za člana nadzornega odbora. Njegovi pogledi na

planinsko organizacijo so bili vedno nekoliko centralistični. Menil je, da taka oblika olajšuje obvladovanje organizacije in omogoča boljši razvoj. V letu 1952 je stopil na čelo Gorske reševalne službe pri Planinski zvezi Slovenije ter ji postavil plemenite temelje. To organizacijo je vključil v mednarodno združenje IKAR. Vodil jo je do leta 1965, ko mu je bilo končno zaupano in »odobreno« vodenje Planinske zveze Slovenije.

Pod njegovim vodstvom, tudi zaradi prijateljevanja z visokimi političnimi osebnostmi, so se prav po njegovi zaslugi pričele uresničevati besede dr. Klementa Juga, da moramo Slovenci dohiteti mednarodne alpinistične dosežke in presežke. V letu 1963 mu je bilo zaupano vodenje prve alpinistične odprave na Kavkaz, ki je z odličnimi uspehi odprla pot množici novih odprav. V letu 1967 je uspel tudi s prvo slovensko alpinistično odpravo v Pamir. Tedaj smo Slovenci prvič osvojili kak sedemtisočak. V času njegovega predsednikovanja PZS je nastala ekspanzija himalajskih odprav, osvajanj gora, vrhov, ostenij na vseh celinah, preplezali smo najtežje vzpone v evropskih Alpah.

Slovenski alpinizem se je uveljavil in zaslovel v svetu.

Dr. Miha Potočnik je bil ponosen, zaveden Slovenec. Kjerkoli je bil, je uveljavljal slovenstvo, morebitne nečednosti pa je takoj brez-kompromisno ustavil. Vedno je poudarjal, da je bil temeljni in največji dogodek slovenskega planinstva, ko so Slovenci, Bohinjci, prvič osvojili Triglav. In pod njegovim vodstvom je Planinska zveza Slovenije ob 200-letnici prvega registriranega vzpona na Triglav zbrala sredstva in postavila spomenik osvojiteljem Triglava. Tudi spomenik dr. Juliusu Kugyju v Trenti in TV-nadaljevanko o njem smo dobili na pobudo in s sodelovanjem dr. Miha Potočnika. Da se triglavsko pogorje ni namenilo za smučarsko, žičničarsko »okupacijo«, industrijo, je bila njegova največja zasluga. Zaslužen je tudi za postavitev »nove« Kredarice na nekdanjem zemljišču SPD. Le on je lahko prepričal tedanjo politiko, da se je zgradil nov Triglavski dom. Ni popustil, da bi se planinski domovi poimenovali po novodobnih politikih.

Dr. Miha Potočniku kot planincu, alpinistu, smučarju pa tudi lovcu so mediji namenili izjemno pozornost. Spomini nanj kot na planinskega pisatelja, planinskega filmskega igralca, gorskega naravovarstvenika, predvsem pa odličnega organizatorja in človeka bodo vedno živi. Njegovo delo za razvoj in obstoj slovenskega planinstva v Sloveniji in zamejstvu ter po svetu je nepozabno. Vedno je cenil in spoštoval planinsko preteklost, a zamisel o prepotrebem slovenskem planinskem muzeju in arhivu se mu ni uresničila. Zatorej smo se ob stoletnici njegovega rojstva z letošnjo položitvijo temeljnega kamna za slovenski planinski muzej oddolžili tudi njemu.

Dr. Miha Potočnik je bil kot zanesljiv planinski smerokaz, ki nas je vodil v najlepše predele gora, nam kazal pot pri planinskem delu, v naši organizaciji; vedno nas je bodril in vzpodbujal k planinskemu napredku, k novim, čedalje težjim vzponom. In pri tem se je tudi sam vedno dokazoval in potrjeval. Tudi slovensko osvojitve Everesta, ki mu je bila osebni in nacionalni cilj, je doživel.

Ob stoletnici rojstva dr. Miha Potočnika, rojenega na Belci pod mogočnimi gorami Martuljkove skupine, bomo obudili spomin na »našega« Miha, drugega predsednika PZS

Miha Potočnik in Franci Ekar na vrhu Ulu Kare v Kavkazu julija 1963

oziroma petega, odkar je bilo ustanovljeno Slovensko planinsko društvo, častni predsednik PZS pa je bil do smrti. Bil je tudi zvest sodelavec Planinskega vestnika in se mu ni nikoli izneveril. Spomini so tudi del naše obveze, kajti prav iz spominov črpano nove moči za nadaljnje planinsko delo, za planinsko prihodnost. Tudi osebno čutim to obvezo in hvaležnost do Miha kot alpinista, gorskega reševalca, planinca, vodje alpinističnih odprav, saj mi je čas, preživet s tem resničnim planinskim tovarišem, iskrenim prijateljem in človekom, obogatil življenje, odkril vrednote in smisel gora. ●

V petek 28. septembra bomo počastili 100 letnico rojstva dr. Miha Potočnika. V popoldanskih urah bo delegacija Planinske zveze Slovenije položila venec na njegov grob, ob 18. uri pa bo v sejni sobi Državnega sveta spominski večer.